30 prosiect dros 30 mlynedd

21/10/2024
I ddathlu ein pen-blwydd ni – a phen-blwydd y Loteri Genedlaethol – gadewch i ni fwrw golwg yn ôl ar rai o’r amryfal brosiectau anhygoel rydym wedi’u cefnogi dros y blynyddoedd.

Ers 1994, rydym wedi buddsoddi dros £8.6 biliwn a godwyd gan chwaraewyr y Loteri Genedlaethol mewn mwy na 47,000 o brosiectau treftadaeth ar draws y DU.

O adeiladau hanesyddol, ein hetifeddiaeth ddiwydiannol a'r amgylchedd naturiol, i gasgliadau, traddodiadau, storïau a mwy – rydym wedi ariannu prosiectau bach a mawr sy'n ymestyn o Ynysoedd Sili i Ynysoedd Erch.

Ar gyfer y flwyddyn dirnod hon dyma rai o’n ffefrynnau: prosiectau sy'n cynrychioli ehangder treftadaeth a'r amrywiaeth anferth o bethau o'r gorffennol yr ydych yn eu gwerthfawrogi ac eisiau eu trosglwyddo i genedlaethau'r dyfodol.

Dros y 30 diwrnod nesaf, yn barod ar gyfer ein pen-blwydd yn 30 oed ar 19 Tachwedd, byddwn yn rhannu un prosiect y dydd ar gyfer pob un o'n 30 mlynedd, yma ac ar ein sianeli cymdeithasol.

2024

Restore and Reuse Keelmen's Hospital as Affordable Housing

Newcastle upon Tyne, Lloegr

Swm y grant: £437,732

Llun: Shutterstock/Chemival

Adeiladwyd Ysbyty Keelmen fel elusendy yn wreiddiol ym 1701, ond mae wedi bod yn wag ers 15 mlynedd bellach ac mae ar y gofrestr Treftadaeth mewn Perygl. Bydd y prosiect hwn – yr ydym wedi'i gefnogi'n ddiweddar gyda grant rownd ddatblygu – yn archwilio sut y gellir dod â'r adeilad yn ôl i ddefnydd hirdymor drwy ei droi'n dai fforddiadwy, y mae galw mawr amdanynt yn y ddinas. Y nod yw adfer cragen bresennol yr adeilad a thrawsnewid y tu mewn i 20 o fflatiau 1 a 2 ystafell wely ar rent.

2023

Divis and Black Mountain – A View to the Future

Belfast, Gogledd Iwerddon

Swm y grant: £3,357,300

Llun: © National Trust Images/John Millar

Dyma'r man gwyrdd trefol mwyaf yn Belfast, rhan eiconig o orwel y ddinas, ond mae'r gymuned leol i raddau helaeth wedi'i thorri i ffwrdd o'r byd natur hon ar garreg ei drws. Mae ein harian nid yn unig yn cefnogi treftadaeth naturiol y dirwedd – adfer gorgors i leihau colled carbon a gwella ansawdd d?r – ond hefyd yn gwella hygyrchedd drwy greu llwybrau cerdded newydd ac arwyddion dehongli ar gyfer meinciau newydd mewn golygfannau. Bydd y prosiect hefyd yn trawsnewid adeiladau segur ac adfeiliedig yn gaffi a hyb newydd i ymwelwyr ac yn ehangu'r defnydd o ysgubor bresennol i gynnwys gofod arddangos a llety staff.

2022

Doctor Who 60th anniversary heritage project

Manceinion, Lloegr

Swm y grant: £54,765

Llun: Green Croft Arts

Gweithiodd y prosiect hwn gyda phlant ysgol i archwilio gwaith y cerddor electronig arloesol, Delia Derbyshire (1937–2001). Tra'n gweithio yn y BBC yn y 1960au, creodd Delia y trefniant ar gyfer cerddoriaeth agoriadol Doctor Who. Casglwyd hanesion llafar gan wahanol genedlaethau yn coffau ei gwaith a’i dylanwad a rhannwyd ei hetifeddiaeth drwy ddigwyddiadau cyhoeddus. Cymerodd y plant ysgol ran mewn gweithdai 'wobbulator' i greu synau a ysbrydolwyd gan waith Delia hefyd.

2021

UEFA Women's EURO 2022 - Women's Football Heritage (South)

Milton Keynes, Lloegr

Swm y grant: £250,000

Llun: © Amgueddfa Bêl-droed Cymru

I gyd-fynd â Lloegr yn croesawu cystadleuaeth EUROs Merched UEFA, a 141 o flynyddoedd ers i dîm merched Lloegr chwarae’n gystadleuol am y tro cyntaf, gweithiodd y prosiect hwn mewn partneriaeth â Chyngor Rotherham a’r Gymdeithas Bêl-droed (FA) i adrodd storïau arloeswyr benywaidd y wlad yn y gêm.

Bu'n ymchwilio ac yn cofnodi gwybodaeth am bob chwaraewr, capten, sgoriwr gôl a sgôr gêm ar gyfer Lloegr ers 1972, ar yr un lefel â'r wybodaeth sydd eisoes yn bodoli ar gyfer gêm y dynion. Bydd yr wybodaeth, sy'n cael ei lletya ar wefan Pêl-droed Lloegr yr FA, yn parhau i gael ei ddiweddaru gyda manylion chwaraewyr benywaidd y dyfodol.

2020

Curating for Change: D/deaf and Disabled People Leading within Museums

Folkestone a Hythe, Lloegr

Swm y grant: £1,067,300

Nid yw pobl F/fyddar, anabl a niwroamrywiol yn cael eu gwasanaethu'n ddigonol yn y sector amgueddfeydd. Chwalodd y prosiect hwn rwystrau i rolau curadurol trwy greu prosesau recriwtio tecach. Bu’n gweithio gyda’r 20 o amgueddfeydd lletya i recriwtio hyfforddeion a chymrodorion gan ddefnyddio dull hyblyg a oedd yn cynnwys y gallu i wneud cais gan ddefnyddio ffilm neu sain yn hytrach na chais ysgrifenedig traddodiadol ac anfon cwestiynau cyfweliad at ymgeiswyr ymlaen llaw. O ganlyniad i'r prosiect, gweithredodd llawer o'r amgueddfeydd a gymerodd ran rai o'r dulliau newydd o weithredu fel rhan o'u harferion recriwtio safonol.

2019

Windrush Cymru - Our Voices, Our Stories, Our History

Caerdydd, Cymru

Swm y grant: £72,200

Gan ymateb i alwad gan henuriaid a oedd am sicrhau bod eu hetifeddiaeth yn cael ei chofnodi am yr oesoedd i ddod, aeth y prosiect hwn ati i warchod hanes anadnabyddus Cenhedlaeth Windrush a gyfrannodd at gymdeithas Cymru. Gwnaeth gasglu deunyddiau a chofnodi atgofion yn ymwneud â’r rhai a gyrhaeddodd

rhwng 1948 a 1988: o ble y daethant, eu storïau am fudo a'u profiadau o greu bywyd newydd yng Nghymru. Arweiniodd hyn at arddangosfa deithiol, cyhoeddiad a deunyddiau addysgu, ac mae popeth a gasglwyd wedi'i roi ar gadw gyda Sain Ffagan Amgueddfa Genedlaethol Cymru.

2018

Taylor's: Saving the last bellfoundry in Britain

Charnwood, Lloegr

Swm y grant: £4,003,992

Llun: © Katelyn Collins

Gwnaeth ein grant helpu Loughborough Bellfoundry Trust i adfer a gwella'r safle – sydd wedi bod yn gweithredu ers 1859 ac wedi castio mwy na 25,000 o glychau – gan sicrhau y gall ei etifeddiaeth barhau. Fe wnaeth y prosiect recriwtio a hyfforddi prentis i barhau â'r grefft ganrifoedd oed o gastio a thrwsio clychau, ac ailddatblygu amgueddfa'r safle, gan gynnwys ystafell weithgareddau amlbwrpas hygyrch ac ad-drefnu'r archif. Cymerodd dros 50 o wirfoddolwyr ran, o gofnodi hanesion llafar, i ddatblygu teithiau a rheoli arddangosfeydd.

2017

Reimagine, Remake, Replay

Dinas Armagh a Strabane, Gogledd Iwerddon

Swm y grant: £949,600

Yn rhan o'n rhaglen Kick the Dust, bu'r prosiect yn ennyn diddordeb pobl ifanc 16-24 oed mewn amgueddfeydd ar draws Gogledd Iwerddon gan ddefnyddio dulliau creadigol a digidol. Trwy amrywiaeth o glybiau a chyrsiau, rhoddodd gyfle i bobl ifanc leisio'u barn ar faterion a oedd yn bwysig ac yn berthnasol iddynt hwy a'u cyfoedion, ac arddangos eu gwaith eu hunain a wnaed mewn ymateb i eitemau yng nghasgliad yr amgueddfa.

2016

Home of Metal: The relationship between the fans, Black Sabbath and Heavy Metal

Birmingham, Lloegr

Swm y grant: £88,300

Ystyrir Black Sabbath yn gyffredinol fel sylfaenwyr metel trwm, ond y cefnogwyr wnaeth helpu i sefydlu'r genre. Aeth y prosiect hwn ati i gofnodi hanes cymdeithasol trwy archwilio perthnasoedd rhwng cefnogwyr a’r band, a dylanwad tirwedd ddiwydiannol Birmingham a’r Wlad Ddu. Fe wnaeth ein hariannu ei gefnogi i gofnodi storïau a phortreadau o gefnogwyr, gan ganolbwyntio ar daith fyd-eang olaf y band yn 2016–2017.

2015

Lest We Forget

Glasgow, Yr Alban

Swm y grant: £99,300

Llun: Iman Tajik

Bu’r prosiect hwn yn gweithio gyda ffoaduriaid a cheiswyr lloches yn Glasgow i archwilio profiadau ffoaduriaid o Wlad Belg yn Yr Alban yn ystod y Rhyfel Byd Cyntaf. Yn ogystal â dod o hyd i storïau'r 19,000 o newydd-ddyfodiaid a ddaeth i'r genedl 100 mlynedd yn ôl, cofnodwyd eu profiadau eu hunain o integreiddio a chael eu derbyn fel 'Albanwyr newydd'.

Rhannwyd yr ymchwil newydd a ffilm am y prosiect trwy ddigwyddiadau cyhoeddus ac arddangosfa gelf, gyda’r wybodaeth bellach ar gael i’r cyhoedd ei harchwilio yn y dyfodol.

2014

Scapa Flow Visitor Centre and Museum Restoration and Improvements

Lyness, Ynysoedd Erch, Yr Alban

Swm y grant: £1,159,000

Llun: Orkney.com/Cyngor Orkney

Mae Scapa Flow, Ynys Erch, yn un o borthladdoedd naturiol mwyaf y byd, ac fe'i defnyddiwyd fel canolfan i'r Llynges Frenhinol yn ystod y Rhyfel Byd Cyntaf a'r Ail Ryfel Byd. Mae'r Ganolfan Ymwelwyr a'r Amgueddfa, a grëwyd ym 1990, yn adrodd hanes y miloedd o filwyr a fu'n gweithio yno dros y blynyddoedd a'r gweithrediadau a ddigwyddodd yn yr ardal.

Helpodd ein hariannu i gefnogi datblygiad adeilad newydd ar gyfer arddangosiadau, siop a chaffi a chyfleusterau hygyrch i ymwelwyr. Mae’r amgueddfa’n gofalu am gasgliad o offer milwrol prin, gan gynnwys arteffactau o lynges Yr Almaen a suddwyd yno’n fwriadol ym 1919.

2013

National Disability Arts Collection and Archive (NDACA)

Camden, Llundain, Lloegr

Swm y grant: £953,200

Mae NDACA yn dwyn ynghyd hanes Mudiad Celfyddydau Anabledd y DU, a ddechreuwyd yn y 1970au hwyr, a chwalodd y rhwystrau i bobl anabl a dogfennu’r frwydr trwy gelfyddyd a diwylliant.

Galluogodd ein grant gasglu, catalogio, gwarchod a digideiddio miloedd o ddelweddau ac arteffactau sy'n adrodd hanes y mudiad. Recriwtiwyd gwirfoddolwyr anabl i gymryd rhan yn y prosiect, gan gynnwys casglu hanesion llafar gan y prif gyfranogwyr. Rhannwyd uchafbwyntiau o’r archif trwy arddangosfeydd a digwyddiadau ar draws y DU a chrëwyd gwefan i gartrefu’r archif ddigidol ac adnoddau dysgu.

2012

The Coracle Project

Abertawe, Cymru

Swm y grant: £31,700

Cwch bach un person wedi'i wneud o bren a wehyddir a gorchudd gwrth-dd?r yw cwrwgl. Maent yn dyddio'n ôl i'r cyfnod cyn y Rhufeiniaid ac yn dal i gael eu defnyddio heddiw mewn rhai rhannau o Gymru, gan amlaf ar gyfer pysgota.

Gweithiodd y prosiect hwn gyda phobl ifanc ddifreintiedig i’w haddysgu am hanes cwryglau ochr yn ochr â gweithdai ymarferol i adeiladu’r cychod traddodiadol. Dysgwyd sgiliau gwneud ffilmiau i'r bobl ifanc hefyd i ddogfennu'r hyn a ddysgwyd ac a gyflawnwyd ganddynt trwy'r prosiect.

2011

Blyth's Ship Building Heritage

Blyth, Northumberland, Lloegr

Swm y grant: £155,800

Llun: Colin McLean

Ar un adeg yn ardal a phorthladd adeiladu llongau o bwys, yn fwy diweddar mae Blyth wedi profi lefelau uchel o ddiweithdra. Roedd y prosiect hwn yn targedu pobl ifanc 16-30 oed ac yn rhoi cyfle iddynt ennill cymwysterau galwedigaethol lefel mynediad mewn gweithrediadau peirianneg trwy adeiladu cychod traddodiadol.

Mewn pedair blynedd yn unig, tyfodd Blyth Tall Ship o fod yn eginyn o syniad ac yn ddarn o dir diffaith ar lan y cei, i fod yn fusnes newydd ysbrydoledig. O'r 72 o bobl a gymerodd ran yn y cwrs hyfforddi 8 wythnos cyntaf, aeth 40% ymlaen i addysg bellach a daeth 30% o hyd i swyddi.

Yn 2022 enillodd sylfaenydd y prosiect, Clive Grey, Wobr y Loteri Genedlaethol am ei waith sy'n newid bywydau.

2010

Adfer a Dehongli Lido Parc Ynysangharad

Pontypridd, Rhondda Cynon Taf, Cymru

Swm y grant: £2,375,000

Llun: Shutterstock/Ceri Breeze

Adeiladwyd y lido ym 1927 gyda chymorth Cronfa Les y Glowyr, a chroesawodd hyd at 1,000 o bobl ar y pryd yn ei anterth. Yn ystod y blynyddoedd ar ôl y rhyfel parhaodd yn atyniad poblogaidd, ond erbyn dechrau'r 1980au roedd yn dirywio ac fe gaeodd i lawr ym 1991.

Helpodd ein harian i achub y ganolfan restredig Gradd II, gan adfer y lido i ddefnydd y cyhoedd a darparu cyfleusterau modern i ymwelwyr. Roedd y prosiect hefyd yn cynnwys rhaglen uchelgeisiol o ddysgu, hyfforddi a datblygu gwirfoddolwyr i gofnodi a rhannu hanes cymdeithasol cyfoethog y baddonau nofio a Pharc Coffa Ynysangharad lle maent wedi'u lleoli.

2009

Lincoln Castle Revealed

Lincoln, Lloegr

Swm y grant: £12,227,640

Llun: Shutterstock/trabantos

Roedd ein grant yn rhan fawr o brosiect pum mlynedd gwerth £22miliwn i adnewyddu’r castell, a adeiladwyd ym 1068 gan Gwilym Goncwerwr. Wrth i waith adfer ddechrau, darganfu tîm y prosiect brinder crefftwyr treftadaeth, felly creodd Ganolfan Sgiliau Treftadaeth arbenigol, yr adeilad newydd cyntaf yn y castell ers 150 o flynyddoedd.

Bu tîm o 24 o seiri maen yn atgyweirio gwaith cerrig y castell, gan gynnwys taith gerdded gylchol y wal, sydd bellach ar agor i’r cyhoedd, gan gynnig golygfeydd trawiadol ar draws y ddinas. Yn 2015 – y flwyddyn yr ailagorodd – cyrhaeddodd y castell restr fer gwobr y Loteri Genedlaethol.

2008

Cushendun Old Church

Cushendun, Arfordir a Glynnoedd Sarn y Cawr, Gogledd Iwerddon

Swm y grant: £19,200

Yn 2008 dyfarnwyd grant cynllunio prosiect i Cushendun Building Preservation Trust, a oedd wedi bod yn ymgyrchu i Hen Eglwys Cushendun a adeiladwyd yn 1840 ddod yn hyb cymunedol ers iddi gael ei dadgysegru yn 2003.

Talodd y cynllunio hwnnw ar ei ganfed wrth fachu ail grant mwy yn ddiweddarach, a gwireddu uchelgais yr Ymddiriedolaeth o droi hen addoldy Eglwys Iwerddon yn ofod celfyddydol, treftadaeth a chymunedol.

Fe'i defnyddiwyd ers hynny ar gyfer digwyddiadau treftadaeth, cynyrchiadau drama, cyngherddau, cyfarfodydd a gweithgareddau cymunedol. Mae hefyd yn ganolfan wybodaeth a threftadaeth lle gall ymwelwyr ddysgu mwy am Lynnoedd Antrim.

2007

Rosslyn Chapel Conservation and Access Project

Rosslyn, Midlothian, Yr Alban

Swm y grant: £4,500,000

Llun: Shutterstock/Atmosphere1

Wedi'i sefydlu ym 1446, mae gwaith carreg addurnedig y capel wedi diddanu a denu ymwelwyr ers cenedlaethau, hyd yn oed yn fwy felly ers iddo gael sylw yn nofel Dan Brown, 'The Da Vinci Code', yn 2003. Ond erbyn canol y 1990au, roedd y capel rhestredig Categori A mewn perygl oherwydd problemau lleithder.

Cefnogodd ein grant atgyweiriadau carreg a morter i waliau allanol, pinaclau a bwtresi a gwneud y to'n ddiddos. Y tu mewn, cadwyd y ffenestri gwydr lliw, adferwyd yr organ a gosodwyd system wresogi gynaliadwy newydd. Crëwyd canolfan ymwelwyr newydd hefyd i ymdopi â niferoedd cynyddol.

2006

Bumblebee Conservation

Stirling, Midlothian, Yr Alban

Swm y grant: £49,900

Llun: Shutterstock/Keith Hider

Mae poblogaethau cacwn yn gostwng ledled y DU. Helpodd y prosiect hwn i godi ymwybyddiaeth o gyflwr y pryfed a dysgodd y cyhoedd sut i'w cefnogi. Creodd wefan i rannu adnoddau defnyddiol, a chynhaliodd ddigwyddiadau a hyfforddiant mewn adnabod cacwn a rheoli cynefinoedd a hyrwyddo garddio sy’n lledol i gacwn.

Cynhyrchodd 'Beewatch', arolwg cenedlaethol o gacwn, dros 5,000 o gofnodion yn ei flwyddyn gyntaf. Creodd y prosiect hefyd warchodfa cacwn ger Perth a Kinross i helpu rhoi hwb i'w niferoedd.

2005

The restoration of the steam powered tug/tender Daniel Adamson

Frodsham, Gorllewin Swydd Gaer a Chaer, Lloegr

Swm y grant: £50,000

Llun: © 2016 dan drwydded i London News Pictures

Adeiladwyd y Daniel Adamson, a adnabyddir yn annwyl fel 'y Danny', ym 1903 fel tynfad, gan wasanaethu fel cwch patrôl y llynges yn y Rhyfel Byd Cyntaf. Yn ddiweddarach, fel llong sifil, fe'i hadnewyddwyd gyda dwy sal?n Art Deco a dec promenâd. Fe'i disgrifiwyd fel fersiwn fechan o longau hwylio cefnforol moethus y dydd.

Ond erbyn dechrau'r 2000au roedd mewn perygl o gael ei golli am byth mewn iard sgrap. Fe'i prynwyd gan edmygwr lleol am £1 a bu ein grant cyntaf yn 2005 yn fodd i ddechrau ar y gwaith o adfer y Danny. Cefnogodd ail grant yn 2015 atgyweiriadau a'i ddychweliad i gyflwr gweithio, gan gynnwys mordeithiau gyda theithwyr.

2004

The Revitalisation of Bosworth Battlefield (Phases II and III)

Hinckley a Bosworth, Lloegr

Swm y grant: £990,000

Cannonballs a geir ar safle'r frwydr

Cefnogodd ein hariannu ymchwiliad i leoli a nodweddu maes brwydr Bosworth ym 1485 lle lladdwyd y Brenin Rhisiart III a diweddaru arddangosfa Canolfan Dreftadaeth Maes y Gad. Daeth y prosiect â thîm o haneswyr, gwyddonwyr, ysgolheigion, archeolegwyr a gwirfoddolwyr ynghyd a gynhaliodd arolwg canfod metel, dadansoddi darganfyddiadau, ail-greu'r tir hanesyddol yn ddigidol ac ail-ddadansoddi ffynonellau sylfaenol y frwydr.

Yn 2010 cyhoeddwyd bod tîm y prosiect wedi nodi union safle’r frwydr: sy'n pontio'r ffordd Rufeinig a elwir yn Fenn Lane, filltir i'r de-orllewin o'r lleoliad a honnwyd yn flaenorol, sef Ambion Hill.

2003

Y Grug a'r Caerau

Sir Ddinbych, Cymru

Swm y grant: £50,000

Hwn oedd cam cyntaf prosiect sy'n rhychwantu Bryniau Clwyd a Mynydd Llandysilio, a gyflwynodd amrywiaeth o waith, o reoli tir ac archaeoleg i fynediad, dehongli ac addysg. Nid yn unig y gwarchododd y

dirwedd ond fe ddatgelodd fwy am nodweddion y safle a pherthynas pobl ag ef dros amser, gan gynnwys tystiolaeth o ddefnydd ohono sy'n dyddio'n ôl i'r Oes Haearn.

Trwy weithio gyda ffermwyr a thirfeddianwyr a chynnwys ystod eang o bobl dros bum mlynedd y prosiect – trwy deithiau cerdded tywys, sgyrsiau, diwrnodau hyfforddi a gweithdai – creodd ymdeimlad gwell o gysylltiad rhwng pobl leol a'u tirwedd a mwy o werthfawrogiad o natur naturiol y safle a'i arwyddocâd hanesyddol.

2002

Restoration of Shibden Hall and Barn

Halifax, Calderdale, Lloegr

Swm y grant: £559,500

Yn un o nifer o grantiau rydym wedi'u dyfarnu i Shibden dros y blynyddoedd, roedd ein cefnogaeth yn gyfraniad at adfer strwythurau hanesyddol yr ystâd, sy'n gweithredu fel amgueddfa, ac yn gyfle i rannu mwy o hanes yr eiddo gyda'r cyhoedd.

Preswylydd enwocaf y stad oedd Anne Lister (1791–1840), tirfeddiannwr, gwraig fusnes, teithiwr a chwiliwr gwybodaeth a oedd hefyd yn ddyddiadurydd toreithiog, lle cofnododd fanylion ei pherthnasoedd lesbiaidd. Cafodd drama'r BBC am fywyd Anne, 'Gentleman Jack', ei ffilmio yn Shibden.

2001

Moors for the Future, Peak District

High Peak, Lloegr

Swm y grant: £3,136,000

Llun: Shutterstock/Robert Harding Video

Fe wnaeth y prosiect partneriaeth graddfa fawr hwn wella bioamrywiaeth y rhostiroedd trwy adfer llystyfiant gorgors ddirywiedig ac adfer llwybrau troed, a fu'n helpu yn ei dro i leihau aflonyddwch i lystyfiant yn y dyfodol.

Canolbwyntiodd hefyd ar ymchwil, cynnal arolygon gwaelodlin o rywogaethau gan gynnwys adar sy'n nythu yn ogystal â defnydd hamdden o'r rhostiroedd ac agweddau ymwelwyr.

Roedd y prosiect hefyd yn enghraifft wych o rannu gwybodaeth, trwy gynnal cynadleddau i drafod heriau a chyfleoedd cyffredin i rostiroedd.

2000

Tower Curing Works Maritime Museum (sef Time and Tide Museum)

Great Yarmouth, Lloegr

Swm y grant: £2,594,500

Llun: Diamond Geezer (CC BY-NC-ND 2.0)

Roedd Tower Fish Curing Works unwaith yn hyb prysur o ddiwydiant yn Great Yarmouth ond caeodd ei ddrysau ym 1988. Helpodd ein grant i drawsnewid y safle – un o’r ffatrïoedd halltu penwaig Fictoraidd sydd wedi’i gwarchod orau yn y DU – yn amgueddfa sy’n adrodd hanes treftadaeth forwrol a physgota gyfoethog yr ardal.

Ers 2004 mae wedi'i hadwaen fel Time and Tide Museum a chyrhaeddodd rownd derfynol cystadleuaeth Amgueddfa Ewropeaidd y Flwyddyn 2006 a derbyniodd Wobr Sandford am ragoriaeth mewn addysg ar

draws safleoedd treftadaeth yn 2014.

1999

Chatham Historic Dockyard Consolidated Project No 1

Chatham, Medway, Lloegr

Swm y grant: £1,315,000

Llun: Shutterstock/Oszibusz

Un o gyfres o wyth prosiect a fuddsoddodd dros £13miliwn rhwng 1997 a 2006 i warchod a gwella'r iard longau a sicrhau ei dyfodol fel atyniad i ymwelwyr.

Datblygwyd yr iard longau yn sgil Diwygiad Protestannaidd yr 16eg ganrif a chysylltiadau dirywiol â gwledydd Catholig tir mawr Ewrop. Bu’n amddiffynfa bwysig i’r wlad am fwy na 400 mlynedd, ac yn un o gyfleusterau pwysicaf y Llynges Frenhinol, cyn iddi gau ym 1984.

Mae tua 80 erw, sy'n cynnwys craidd y safle o'r 18fed ganrif, bellach yn cael ei reoli gan Chatham Historic Dockyard Trust. Mae'n cynnwys llongau hanesyddol, adeiladau rhestredig, rheilffordd ac amgueddfeydd sy'n olrhain Oes yr Hwylio a hanes llyngesol Prydain.

1998

Birkenhead Park – Restoration Plan

Penbedw, Cilgwri, Lloegr

Swm y grant: £26,800

Llun: Shutterstock/Mandy Jones

Cydnabyddir Birkenhead Park, yr ysbrydoliaeth ar gyfer Central Park yn Efrog Newydd, yn gyffredinol fel parc cyhoeddus cyntaf y DU. Dechreuodd ein perthynas â'r parc ym 1998 pan wnaethom ariannu ei gynllun adfer cychwynnol. Ddwy flynedd wedyn roedd yn barod i wneud cais am grant mwy – a oedd yn llwyddiannus – i ariannu gwaith adfer mawr. Cafodd ei lynnoedd eu gwagio, eu glanhau a'u hadfer, adfywiwyd y pafiliynau criced a'r pontydd, adferwyd y tirlunio ac adnewyddwyd ac agorwyd porthdai'r fynedfa fawr at ddefnydd y gymuned.

1997

Caffael 'Whistlejacket' gan George Stubbs

San Steffan, Llundain, Lloegr

Swm y grant: £8,268,750

Cydnabyddir Whistlejacket fel y paentiad mwyaf uchelgeisiol a gynhyrchwyd gan yr arlunydd o'r 18fed ganrif, George Stubbs. Helpodd ein grant i'w sicrhau i'r genedl, gan roi cartref iddo yn yr Oriel Genedlaethol, Llundain.

Yn dilyn y caffaeliad, teithiodd y paentiad ledled y wlad gan ysbrydoli rhaglen addysg arloesol a fabwysiadwyd wedi hynny gan orielau ac ysgolion ar draws y DU. Ers cael ei arddangos yn barhaus yn yr oriel, mae wedi cael ei gredydu am gynyddu niferoedd ymwelwyr.

1996

Whitby Abbey Headland Project

Whitby, Gogledd Swydd Efrog, Lloegr

Swm y grant: £317,000

Llun: Shutterstock/James Grewer

Adfeilion Gothig dramatig eglwys Benedictaidd o'r 13eg ganrif, a adeiladwyd ar ôl y goncwest Normanaidd, sy'n dominyddu pentir yng Ngogledd Swydd Efrog. Hwn oedd safle ein cyhoeddiad a gosodiad celf treftadaeth Game Changer ddiweddar.

Dros y blynyddoedd – gan ddechrau ym 1996 – rydym wedi dyfarnu mwy na £3.7miliwn i ariannu'r gwaith o adfer a diogelu harddwch naturiol a chymeriad hanesyddol Pentir Whitby, o welliannau i barcio, mynediad a dehongli, i warchod olion sy'n sefyll yr abaty.

1995

Clevedon Pier Head

Clevedon, Gogledd Gwlad yr Haf, Lloegr

Swm y grant: £1,195,313

Llun: Shutterstock/Vortex525

Un o'r grantiau cynharaf a ddyfarnwyd gennym ar ôl i ni gael ein sefydlu ym 1994 oedd cefnogi camau olaf y gwaith o adfer Pier Clevedon. Fe'i hadeiladwyd yn y 1860au gan ddefnyddio hen linellau rheilffordd Barlow diangen o Reilffordd lydan De Cymru Isambard Kingdom Brunel, ac erbyn y 1970au roedd angen ei atgyweirio ar frys.

Ariannodd ein grant y gwaith o adfer decin ac adeiladau y Pier Head ac atgyweiriadau i'r llwyfan glanio concrit. Bu ddathliad mawr i ailagor y pier ym 1998. Yn 2001 dyfarnwyd statws rhestredig Gradd 1 iddo – yr unig bier cyfan yn Lloegr â'r anrhydedd hwnnw.

Mynnwch gip ar y prosiectau uchod ar fap.

Dilynwch ni ar gyfryngau cymdeithasol: X/Twitter, Facebook and Instagram.

Oes gennych syniad ar gyfer eich prosiect treftadaeth eich hun? Mynnwch fwy o wybodaeth am yr hyn a ariannwn.

Efallai y bydd gennych chi ddiddordeb hefyd mewn ...

vid y gêm' ar draws treftadaeth, tir a natur

Gorsaf Tilbury Riverside.

treftadaeth cyn ein penblwydd 30

Grym treftadaeth